Redacţiunea, Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ.
Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30.
Inserate mai primescŭ în Viena R. Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), H. Schalek, Alois Herndel, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulŭ inserţiunilorŭ: o seria garmond pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina a III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔRŬ DE DUMINECĂ 28)

„Gazeta" ese în fia-care dĭ
Abonamente pentru Austro-Ungaria.
Pe un anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anŭ.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ
a administraţiune, piaţa mare, Târgulŭ Inului Nr. 30 etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl., pe 6 lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ. Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 151.—Anulŭ LVI. Braşovŭ, Duminecă, 11 (23) Iulie 1893.

Nu fiţĭ slugarnicĭ!

Braşovŭ, 10 Iulie v.

Slugărnicia este o bólă grea, de care nicĭ până astădĭ nu s'au pututŭ desbĕra unii dintre ómenii noştri.

Se simte acésta în mĕsură destulŭ de mare şi la sate, unde se găsescŭ destui lingăi, carĭ cu pălăria în mână alérgă după solgăbirĕii unguresci, ca sĕ le dea şi lorŭ câte unŭ osŭ de rosŭ, aşa ca de pomană. După ce au apucatŭ osulŭ în gură, apoi vai de ei: îşi uită sĕrmanii de tóte, îşĭ uită că suntŭ şi ei ómenĭ făcuţĭ după tipulŭ şi asĕmĕnarea lui Dumnedeu, şi nu găsescŭ altŭ altarŭ la care sĕ se închine, decâtŭ tălpile stăpânilorŭ lorŭ, pe carĭ le lingŭ şi le sărută de trei-orĭ la dĭ.

De acéstă asemĕnare ne-amŭ adusŭ aminte când amŭ cetitŭ corespondenţa din comitatulŭ Torontalului, pe care o publicămŭ mai josŭ.

Este pentru noi o bucuriă din cele mai marĭ când vedemŭ, că şi dincolo de Tisa, pe ţĕrmurii Begheiului, în cele mai mărginaşe hotare ale Românismului, unde 12,000 de Românĭ stau închişĭ, ca şi o insulă, în marea massă a streinilorŭ, carĭ îi încunjură din tóte părţile: şi aci, dicemŭ, a rĕsunatŭ buciumulŭ redeşteptărei naţionale, la alŭ căruia glasŭ fraţii noştri de dincolo de Tisa vinŭ sĕ ne întindă mâna de frăţiă, pentru a se uni cu noi şi în luptele politice, căcĭ în inimă şi sânge de multŭ eramŭ uniţĭ.

Este acesta unŭ momentŭ de bucuriă cu atâtŭ mai mare pentru noi, fiind-că în adunarea naţională din Toraculŭ-mare, ce s'a ţinutŭ la 6 Iulie n. c., pentru prima-óră s'a sigilatŭ în acestŭ chipŭ solidaritatea în luptă a fraţilorŭ noştri dela Begheiu.

Slugărnicia câtorva funcţionarĭ românĭ însĕ s'a arătatŭ şi aicĭ în tótă golătatea sa.

Mai dilele trecute ne pusese în uimire o telegramă datată din Becicherecululŭ-mare, prin care li-se vestea diarelorŭ unguresci, că Românii din acele părţĭ, întrunitĭ în adunarea din Toraculŭ-mare, s'ar fi rĕsvrĕtitŭ în contra proiectatei conferenţe naţionale dela Sibiiu şi că ei n'ar vré sĕ scie de nicĭ o unire cu noi.

Acum étă, că cunóscemŭ şi noi, cine suntŭ „eroii" acestei „rĕsvrĕtirĭ", carĭ prin purtarea lorŭ scandalósă au vrutŭ sĕ arunce o umbră asupra ţinutei demne şi românescĭ a fraţilorŭ noştri dela Begheiu!

Erau câţĭ-va notăreşei şi scriitoraşĭ românĭ, carĭ facŭ parte din togma acelorŭ lingăi, pe carĭ i-amŭ zugrăvitŭ la începutulŭ acestui articulŭ.

'Ţĭ vine sĕ te mirĭ, cum naiba se mai potŭ găsi între ómenĭ şi nisce fiinţe atâtŭ de slăbănóge, carĭ pentru câte unŭ osŭ de rosŭ sĕ-şĭ vêndă onórea lorŭ naţională şi sĕ se facă de rîsŭ şi de ocară înaintea lumei întregĭ.

Scimŭ şi noi, că sub stăpânirea unorŭ guverne despotice şi tirane, precum au fostŭ întotdéuna guvernele unguresci, e fórte grea şi delicată situaţiunea unui funcţionarŭ românŭ. De aceea nicĭ n'amŭ pretinsŭ dela ei vre odată, ca înşi-şĭ sĕ ridice stégulŭ şi sĕ mérgă în fruntea luptei nóstre naţionale. Dér apoi, ca ei sĕ se facă codorişte la toporulŭ ungurescŭ şi sĕ lupte chiar în contra intereselorŭ naţionale ale poporului românŭ, din care au eşitŭ şi cu a căruia pâne se hrănescŭ: asta nu li-amŭ iertat'o şi nu li-o vomŭ ierta-o nicĭ-odată.

Românii trebue sĕ scie odată, că ei nu suntŭ slugile Ungurilorŭ pe acestŭ pământŭ strămoşescŭ alŭ lorŭ, ci suntŭ domnĭ şi suntŭ stăpânĭ tocmai aşa ca şi ei, ba încă mai vechĭ ca ei!

N'avemŭ dér noi sĕ ne simţimŭ streinĭ pe pămêntulŭ nostru strămoşescŭ, nicĭ n'avemŭ sĕ lingemŭ tălpile vrăjmaşilorŭ noştri pentru câte-o amărîtă de slujbă, ce póte icĭ colea 'i se mai dă şi câte unui Românŭ.

Slujbile suntŭ ale ţerei întregĭ, ér nu numai ale Ungurilorŭ, prin urmare şi noi avemŭ dreptŭ la ele tocmai aşa, ca şi Ungurii. Déca ei ni-au răpitŭ acestŭ dreptŭ şi au luatŭ în arêndă numai pentru ei şi pentru ai lorŭ tóte diregĕtoriile din ţéră, acésta este o fărădelege, este unŭ abusŭ de putere, care déca noi vomŭ fi bravĭ, adĭ — mâne va trebui sĕ dispară şi noi ne vomŭ lua îndĕrĕtŭ drepturile nóstre, orĭ vorŭ vré ei, orĭ nu vorŭ vré.

La o parte decĭ cu slugărnicia, căcĭ nu 'i se cuvine Românului sĕ fiă slugă la dârlógă! Funcţionarii românĭ sĕ-şĭ aducă aminte, că nu din mila Ungurului trăescŭ, ci din pânea poporului nostru, care-i susţine şi sprijinesce prin voturile sale.

Românĭ, cunósceţi-vĕ odată drepturile vóstre, şi nu umblaţĭ cu pălăria în mână pe lângă tiranii, carĭ vĕ răpescŭ aceste drepturĭ!

CRONICA POLITICA

— 10 (22) Iulie.

Cu multă bucuriă şi mângăere vestimŭ cetitorilorŭ noştri, că **mişcarea naţională din România** în favorulŭ nostru, a Românilorŭ asupriţĭ, ia din ce în ce întindere totŭ mare. Ţipetele nóstre de durere pentru nedreptăţirile şi nelegiuirile, ce le îndurămŭ din partea Ungurilorŭ, au trecutŭ Carpaţii şi au provocatŭ o legitimă protestare la Românii liberĭ din regatulŭ independentŭ. In mişcarea,ce se manifestă dincolo de munţĭ, celŭ mai frumosŭ şi mai bine cuvêntatŭ rolŭ îlŭ are brava tinerime română. Sĕptĕmâna acésta tinerii României dela scólele mai înalte au ţinutŭ aşa numite conferenţe în diverse oraşe ale Ţerei. In *Slatina* studenţii universitarĭ au arangeatŭ la 4 Iulie v. o manifestaţiă de protestare în contra prigonirilorŭ dela noi. Studentulŭ Dumitru *Severeanu* a ţinutŭ o conferenţă despre: „Românii de astădĭ şi Românii de altă dată." In *Turnu-Severinŭ* conferenţa studenţilorŭ dela 13 Iulie a avutŭ unŭ succesŭ strălucitŭ. Nu mai puţinŭ imposantă a fostŭ manifestaţia din *Craiova*, unde studentulŭ Magnu G. *Băileanu* a cetitŭ conferenţa sa despre: „Legitimitatea mişcărei naţionale", care a fostŭ însoţită de cele mai călduróse aplause. Pretutindenĭ a domnitŭ o admirabilă ordine şi o însufleţire naţională, care nu póte decâtŭ sĕ umple de bucuriă inimile tuturorŭ Românilorŭ de bine.

*

Fóia unguréscă „Budapesti Hirlap" se ocupă într'unulŭ din numerii mai noi, cu **„rĕsboiulŭ constituţionalŭ"** din Ungaria. Voindŭ sĕ dovedéscă, că poporulŭ maghiarŭ n'are puterea de-a esercita drepturile constituţionale faţă cu regimulŭ, dice „Budapesti Hirlap", că la acestŭ poporŭ (maghiarŭ) lipsesce trăinicia, lipsesce moralitatea în societate, politicilorŭ maghiarĭ le lipsesce convingerea, pe bărbaţii de statŭ maghiarĭ nu-i conducŭ decâtŭ ambiţiunile păcĕtóse şi ei în locŭ de-a căuta gloria patriei, caută sĕ se căpătuéscă cu funcţiunĭ grase, jertfindŭ interesulŭ comunŭ. Pentru-ca lucrurile sĕ se îndrepte şi pentru-ca ţéra sĕ scape de-unŭ viforŭ puternicŭ, e de lipsă, dice mai departe aceeaşĭ fóiă, ca alegerile sĕ fiă libere şi curate, sĕ se schimbe din fundament legea electorală, sĕ cadă domnia de partidŭ a liberalismului de adĭ şi sĕ se numéscă unŭ guvernŭ, care sĕ atêrne şi dela poporŭ — Frumóse lucrurĭ cerŭ şoviniştii dela „Budapesti Hirlap". Ei însĕ cerŭ numai pentru ei, pentru Maghiarĭ, ér când e vorba de celelalte naţiunĭ nemaghiare strigă, ca nisce smintiţĭ, că Ungaria dă adĭ pré multe libertăţĭ popórelorŭ, strigă după procurorĭ şi după temniţe pentru toţĭ acei fii ai popórelorŭ nemaghiare, carĭ cerŭ drepturĭ şi libertăţĭ egale cu ale Maghiarilorŭ. Étă fariseismulŭ, étă imoralitatea şi degenerarea politică, in care cadŭ dilnicŭ politicii maghiarĭ fără de-aşĭ aduce aminte, că nedreptăţile, ce se comitŭ adĭ faţă cu popórele nemaghiare, potŭ sĕ nască „unŭ viforŭ puternicŭ"!

FOILETONULU „GAZ TRANS."

Despărţirea.

Amintirĭ din copilăria prietinului meu*)

De Victorŭ Crasescu.

Desŭ de diminéţă în ograda si în casa părintelui Grigore, diaconulŭ satului Păuleştii, era o mişcare şi o alergare nepomenită. Toţĭ, dela micŭ până la mare, nu-şĭ vedeau capulŭ de trebĭ. Astă-dĭ se hotărîse Sfinţia sa sĕ plece la Chişinău, sĕ şĭ ducă băiatulŭ la şcólă.

— Şi ce ţi-a venitŭ în gândŭ Sfinţiei-tale, dicea mama Nastasia diaconiţa, sĕ te ducĭ tocmai adĭ? Nimica nu-i gata, copilulŭ n'are nicĭ ciobóte măcarŭ în picióre, cămăşuicĭ are numai vr'o trei, şi pâne n'amŭ făcutŭ sĕptĕmâna acésta. Biata mamă! Iĭ era jale şi milă de pornirea copilului. Cum? Sĕ nu-lŭ védă o dĭ douĕ, o sĕptĕmână, o lună! Dér este cu putinţă? Ea, care nu-lŭ lăsa din ochĭ şi când nu-lŭ vedea, se temea sĕ nu fi păţitŭ cine scie ce! Şi acum sĕ-lŭ bage la învĕţătură! „Dómne", gândea ea „sĕ fiă părintele învĕţatŭ nu mi-ar párea rĕu, dér aşa, Sfinţia-sa nicĭ n'a vĕdutŭ seminarulŭ în ochĭ şi poftimŭ, vrea sĕ facă din Dumitru popă cărturarŭ. Par' că aceia-sŭ mai bunĭ! Se póte sĕ te facĭ popă şi fără sĕ înveţĭ multŭ la ciaslovŭ, numai glasŭ trebue".

— Diaconiţ'o, rĕspunse părintele Grigore, nu spune prostii, şi cată-ţĭ de trébă, voescŭ sĕ fiă băiatulŭ preotŭ, m'am hotărâtŭ, şi destulŭ.

Ce putea sĕ mai spue mama Nastasia? Ea numai înghiţea lacrimile şi lucra, lucra de i curgeau sudorile.

Puţinĭ preoţĭ de aceştia suntŭ acuma pe la noi, găsescĭ doi trei bătrênĭ, carĭ aştéptă mórtea cu nerăbdare. Ce sciu, sciu de la părinţĭ, carĭ şi ei nu sciau de câtŭ ceslovulŭ şi psaltirea. Poporulŭ iubea pe aceştĭ preoţĭ, carĭ purtau ca şi dênsulŭ sarcina sărăciei şi nu se deosebeau de dênsulŭ mai prin nimica. Şi preoţii săracĭ nu despreţuescŭ pe poporenĭ şi nu-i socotŭ numai ca pe nisce muşterii. Cuminţĭ suntŭ preoţii cei vechĭ şi bunĭ la inimă, gata sĕ ajute pe celŭ nenorocitŭ cu ce potŭ; ei erau totŭ odată şi cei mai bunĭ gospodarĭ din satŭ, fiindŭ din cei mai harnicĭ. Acuma nu mai vedĭ pe preotŭ ţinêndŭ córnele plugului, câtu-i hăulŭ! Acum ţĕranii despreţuescŭ pe popii bogoslovĭ, cum se chiamă pe la noi cei ce au făcutŭ seminarulŭ, şi carĭ nicĭ a vorbi cu norodulŭ nu mai sciu, atâta s'au rusitŭ de tare.

Cu tótă ura ce au preoţii cei vechĭ în potriva învĕţăturei, privilegiile bogoslovilorŭ suntŭ aşa de marĭ, în câtŭ ei cu vrute cu nevrute îşĭ dau copii la şcólă, ca sĕ-i pue în stare a căpĕta şi ei vre-unŭ prihodŭ mai mare şi mai mănosŭ. Ce-i de făcutŭ? Suferinţele te scotŭ dela o vreme din răbdare. Totŭ de acéstă părere era şi bĕtrânulŭ Grigore, când voia sĕ împuţineze spinii din drumulŭ fiului sĕu.

— Diaconiţo, gata-i totŭ?, întrebă Sfinţia sa.

— Gata, rĕspunse ea din podŭ, hodorogindŭ prin nisce străchini şi ulcióre.

— Sĕ mâncămŭ, şi la drumŭ, că diua trece, sórele n'aştéptă, dise părintele.

Era pe la patru césurĭ diminéţa, sórele numai ce se arătase la marginea cerului, razele lui încă slabe, abia încăldeau pămêntulŭ şi băteau dreptŭ în geamulŭ lângă care dormea viitorulŭ bogoslovŭ, acuma însĕ unŭ băeţelŭ micŭ şi slăbuţŭ, de vr'o şépte anĭ.

Uşa odaei în care dormea elŭ se deschise încetişorŭ şi se arătă diaconiţa, femee mică şi sbârcită la faţă, dér cu nisce ochĭ aşa de blândĭ, că-ţĭ făceau bine, când o priveai. Se apropie încetŭ de patulŭ în care dormea dusŭ copilulŭ; îi era milă sĕ-lŭ scóle, îlŭ privea şi nu se îndura sĕ-i strice somnulŭ.

— „Draguŭ mamei, şoptea ea, unde ai sĕ mai fi mâne!"

Ei, care numai odată fusese la Chişinău, i se părea că a trăi acolo este mai rĕu de câtŭ în Iadŭ.

— Dér trebue, urmă ea, părintele se supĕră.

Apoi încetŭ încetŭ a pusŭ mâna pe burnuzulŭ vechiu cu care era învĕlitŭ băiatulŭ, şi i-a disŭ:

— Scólă Mitişorŭ, scólă drăguţă, adĭ te ducĭ cu tată-tĕu la şcólă.

Vorbea, dér lacrimile îi curgeau şuroiŭ din ochĭ pe faţa-i slabă şi cădeau josŭ. Copilulŭ îndată a ridicatŭ capulŭ de pe perină, uitându-se cu mirare la mă-sa, care nu-lŭ sculă nicĭ odată aşa de devreme.

— Ce vrei mămuţă? întrebă elŭ alintându-se. De ce plângĭ?

Mama Nastasia nu rĕspunse nimica, căcĭ simţea, că de ar fi cercatŭ sĕ spue

*) Din volumulŭ III „Schiţe şi Nuvele".